

Asia: VN/9732/2019

STM065:00/2019 Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, työsopimuslain ja varhaiskasvatuslain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Yleiset kommentit uudistuksesta ja esitysluonnokseen sisältyvistä ehdotuksista

- yleiset huomiot ehdotetuista vanhempainpäiväraahajärjestelmän muutoksista**

ETKL kannattaa uudistusta ja kiittää sitä, että esitys lisää joustavuutta perheen ja työn yhdistämisessä, on samanlainen riippumatta perhemuodosta, huomioi erilaiset elämäntilanteet mahdollistamalla osan vapaista siirron myöhemmäksi ja antaa myös adoptiolapsille lapsen edun mukaisen alun elämälle uudessa perheessään.

Esitystä on kuitenkin muutettava niin, ettei se heikennä niiden vanhempien asemaa, joiden lapsi syntyy kuolleena. Nyt esitys lyhentää äitiysrahopäivien määrää – eli kuolleena syntyneen lapsen vanhempien toipumisaikaa – 21 päivällä, mikä on kohtuutonta.

Esitetty malli tukee myös tasa-arvon myönteistä kehitystä niin hoitovastuun tasaisempana jakautumisena vanhempien kesken kuin naisten ja miesten asemaan työmarkkinoilla. Tämän uudistuksen tuomat mahdollisuudet eivät kuitenkaan yksin riitä tasa-arvon toteutumiseen, joten mallin käyttöönottoa ja vaikutuksia on seurattava ja tarvittaessa tehtävä muutoksia sekä jatkettava muita tasa-arvoa lisääviä toimia niin työelämässä kuin laajemminkin yhteiskunnassa.

- kommentit raskaus- ja erityisraskausrahaa koskevista ehdotuksista ja perusteluista**

ETKL on aiemmin ottanut kantaa, että äitiysvapaa tulee voida aloittaa nykyistä joustavammin ennen laskettua aikaa ottaen kuitenkin huomioon raskaussuojeludirektiivin määräykset. Pidämme hyvänä, että nyt lausuttavana oleva esitys mahdollistaa äitien työskentelyn aikaisempaa pidempään, jos vauvan ja äidin terveys ja hyvinvointi sen sallivat.

- **kommentit vanhempainrahaa koskevista ehdotuksista ja perusteluista**

ETKL kannattaa sitä, että vanhempainrahakaudessa on molemmille vanhemmille yhtä pitkä oma osuus ja riittävän pitkä yhteisesti jaettava kausi, samoin kuin sitä, että vanhemmat saavat valita, missä järjestyksessä vanhempainvapaat pidetään. Esitys turvaa lasta pidentämällä ansiosidonnaista perhevapaata, kasvattaen isän osuutta perhevapaista ja lyhentää äitien poissaoloa työelämästä.

Kannatamme myös osittaisen vanhempainvapaan mahdollisuutta, se lisää osa-aikaisen työn hyödyntämistä perheen ja työn yhteensovittamisen vaihtoehtona. Esitystä olisi tarpeen kuitenkin korjata niin, että perhevapaoikeutta ei kuluisi kokonaisen päivän verran silloin, kun perhevapaata pidetään vain osa päivästä ja vanhempainpäivärahaa maksetaan osittaisena vanhempainpäivärahana. Parempi vaihtoehto olisi, että osa-aikaisesta perhevapaasta menee vain tosiasiallisesti kulutettu määrä, ja perheiden olisi mahdollista käyttää myöhemmin osittaisesta vanhempainvapaasta säästynyt etuus.

Esitystä olisi hyvä täydentää vielä kasvattamalla vanhempien mahdollisuutta pitää vanhempainvapaata yhtä aikaa. Tämä lisäisi perheiden valinnan mahdollisuutta tilanteissa, joissa arkipäivän sujuminen vaatii tilapäisesti molempien vanhempien läsnäoloa – ja antaisi myös mahdollisuuden vahvistaa perheen yhdessäoloa ja yhteenkuuluvuuden tunnetta uudessa tilanteessa, mikä lisää hyvinvointia ja ennaltaehkäisee vaikeuksia.

Ja kuten yleisissä kommentteissa jo totesimme, esitystä on muutettava niin, ettei se heikennä niiden vanhempien asemaa, joiden lapsi syntyy kuolleena. Nyt esitys lyhentää äitiysrahapäivien määrää – eli kuolleena syntyneen lapsen vanhempien toipumisaikaa – 21 päivällä, mikä on kohtuutonta.

- **kommentit muita sairausvakuutuslakiin ehdotettuja muutoksia koskien**

-

Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

- **kommentit ehdotetuista muutoksista ja niiden perusteluista lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettuun lakiin**

-

Muita etuuslakeja koskevat muutosehdotukset

- **kommentit ehdotetuista muutoksista ja niiden perusteluista muihin etuuslakeihin**

-

Laki varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja koskevan lain muuttamisesta

- **kommentit ehdotetuista muutoksista ja niiden perusteluista varhaiskasvatuslakiin ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annettuun lakiin**

ETKL pitää hyvänä ratkaisuna, että esityksessä on huomioitu vanhempainrahan muutosten vaikutus ja tehty samalla tarvittavat muutosesitykset myös varhaiskasvatuslakiin ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annettuun lakiin. Erityisen tärkeä lapsen elämän pysyvyyden ja turvallisten ihmissuhteiden kannalta on esitetty oikeus saman varhaiskasvatuspaikan säilymiseen, vaikka lapsi on poissa varhaiskasvatuksesta vanhempainrahakauden aikana. Myös vanhempainrahapäivien aikaisen poissaolon maksuttomuus on kannatettavaa.

Laki työsopimuslain ja laki merimiesten työsopimuslain muuttamisesta

- **kommentit ehdotetuista muutoksista ja niiden perusteluista työsopimuslakiin ja laki merimiesten työsopimuslakiin**

-

Laki vuosilomalain ja laki merimiesten vuosilomalain muuttamisesta

- **kommentit ehdotetuista muutoksista ja niiden perusteluista vuosilomalakiin ja merimiesten vuosilomalakiin**

-

Liitelait (lakiehdotukset 18-29)

- **kommentit ehdotetuista muutoksista ja niiden perusteluista liitelakeihin**

-

Vaikutusten arviointi

- **Taloudelliset vaikutukset**

-
- **Vaikutukset julkiseen talouteen**

-

- **Vaikutukset kotitalouksiin**

-

- **Vaikutukset yrityksiin**

-

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

-

- **Muut yhteiskunnalliset vaikutukset**

-

- **Vaikutukset lapsiin ja perheisiin**

Esityksessä on arvioitu muutoksen vaikutuksia varsin laajasti. ETKL:n mielestä esitys turvaa lasta pidentämällä ansiosidonnaista perhevapaata. Uudistus myös helpottaa työn ja perhe-elämän yhteensovittamista ja edistää tasavertaista vanhemmuutta. Perheiden hyvinvointia, syntyvyyttä ja työllisyyttä tukeva perhevapaajärjestelmä on hyvä investointi.

- **Vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon**

Myös vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon on esityksessä pohdittu laajasti. Esitetty malli tukee tasa-arvon myönteistä kehitystä niin hoitovastuun tasaisempana jakautumisena vanhempien kesken kuin naisten ja miesten asemaan työmarkkinoilla. Olisi kuitenkin syytä nostaa esiin, että tämän uudistuksen tuomat mahdollisuudet eivät yksin riitä tasa-arvon toteutumiseen, joten mallin käyttöönottoa ja vaikutuksia on seurattava ja tarvittaessa tehtävä muutoksia sekä jatkettava muita tasa-arvoa lisääviä toimia niin työelämässä kuin laajemminkin yhteiskunnassa.

Ensi- ja turvakotien liitto haluaa kiinnittää huomiota myös siihen, että sukupuolineutraalin käsitteistön käyttö on oltava erittäin huolellisesti harkittua. Siinä on vaara, että tasa-arvoisuuden ideaalin alle jää tosiasiallinen tilanne ja sen vaatimat korjaukset - perhe-elämän ja työelämän tasa-arvoa ei Suomessakaan vielä ole saavutettu. Suomi on saanut mm. GREVION suosituksissa huomautuksen sukupuolineutraalin käsitteistön käytöstä.

- **Vaikutukset yhdenvertaisuuteen**

Uusi perhevapaamalli joustaa erilaisten perhetilanteiden mukaan riippumatta siitä, onko kyseessä esimerkiksi ydinperhe, yhden vanhemman perhe, monikko- tai sateenkaariperhe. Tätä on vaikutusten arvioinnissa avattu hyvin. Arviointia on hyvä vielä täydentää monikulttuurisuuden näkökulmasta, samoin kuin arvioida, voiko lopulliseen hallituksen esitykseen vielä parantaa monimuotoisuuden tukea, esim. monikkoperheiden osalta.

- **Vaikutukset työllisyyteen ja työelämään**

-

- **Onko jokin olennainen vaikutus jäänyt esityksessä arvioimatta tai liian vähälle arvoinnille? Jos on, niin mikä?**

-

Hallituksen esityksen toimeenpano ja seuranta

- **kommentit liittyen uudistuksen toimeenpanoon ja seurantaan**

-

Muut mahdolliset kommentit

-

Laaksonen Sari
Ensi- ja turvakotien liitto ry